

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

УДК 351.78:620.9(477)(045)

Є.О. Боярська

ПОЛІТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ (1991 – початок 2014 р.)

Проблема забезпечення національної безпеки країни є однією з найважливіших задач, які виконує держава. Серед складових елементів системи національної безпеки одним з найбільш ключових є забезпечення безпеки та реалізація національних інтересів в енергетичному секторі. Головна складність цього процесу полягає на разі як в об'єктивно складних умовах функціонування української державності, так і в тому, що за всі роки функціонування України як самостійної держави довгострокової стратегії національного розвитку та ретельно розробленої системи національних інтересів та пріоритетів розвитку так і не було розроблено. Національні інтереси містяться в різних юридичних документах та не складають цілісної системи. На ефективність енергетичного сектору як невід'ємної частини системи національних інтересів країни також впливає не розробленість та суперечливість вітчизняного законодавства. Принципові зміни в цій галузі відбувається на тлі запровадження в країни європейських стандартів в енергетичній сфері та адаптації української енергетичної сфери до функціонування як частини загальноєвропейської енергетичної системи. Зазначені аспекти стають основою для перегляду позицій з національної безпеки в цій галузі та формулювання нових принципів та підходів до забезпечення енергетичної безпеки як складової національної безпеки країни.

Ключові слова: національна безпека, енергетична безпека, національний інтерес, енергетичний сектор, Європейська енергетична Хартія.

Проблема забезпечення національної безпеки та реалізації національних інтересів є однією з найважливіших задач національного функціонування держави. Складні та суперечливі процеси глобалізації як об'єктивні умови існування сьогоденного світу та внутрішньополітична ситуація, рівень розвитку економіки та наявні в країні різноманітні ресурси – як суб'єктивні чинники разом впливають на процес реалізації окремими державами власних інтересів в галузі національної безпеки.

Не стала виключенням й Україна. Як держава наша країна знаходиться на вельми важкому етапі свого розвитку: з одного боку об'єктивні глобалізаційні процеси, з іншого – гостра політична криза як центру політичної системи країни, так і її периферії, системні кризові явища у внутрішній економічній системі, як наслідок незавершеності реформ, відсутності діючого прозорого законодавства на тлі загальносвітового спаду виробництва та занепаду світових фінансових ринків, великий рівень соціальної диференціації, надвисокий рівень злочинності, роблять процес розробки та забезпечення національних інтересів та національної безпеки актуальною не лише науковою, а й прикладною задачею.

Забезпечення української національної безпеки базується на усвідомленні та реалізації декількох базових національних інтересів в різних сферах людської життєдіяльності, серед яких одне з пріоритетних місць посідає саме забезпечення

енергетичної безпеки. Цей аспект є ключовим для забезпечення й економічної безпеки країни. Проблема реалізації саме енергетичної безпеки є вельми складним та болючим питанням для нашого суспільства. Високі світові ціни на енергоносії, нерозвиненість внаслідок низького технічного та фінансового забезпечення власної енергетичної індустрії, енергозалежна та не модернізована економіка, яка не використовує сучасні технології у забезпеченні енергоджерел, таких як геліоенергетика, вітроенергетичний сектор тощо, спричиняють вкрай велику політичну залежність країни від інших держав світу, насамперед від сусідніх держав, що використовується як фактор тиску на зовнішньополітичну лінію держави. Тому метою статі є аналіз забезпечення енергетичної безпеки країни, починаючи з моменту набуття незалежності до першої половини 2014, коли відбулися принципові зміни у зовнішньополітичному векторі країни, задля подальшої структуризації тих змін, які втілюються в галузі.

Проблематиці забезпечення національної безпеки та відповідно її енергетичному сектору присвячено багато праць. Слід зазначити, що увага до даної теми притаманна не лише українській науці, враховуючи її надзвичайну важливість. Проблеми забезпечення національної безпеки в різних галузях вивчають представники багатьох наукових шкіл світу. Є спільні думки, які поділяють більшість фахівців. Так, вони вважають, що специфікою енергетичного питання є залежність політики нашої держави від потенційного постачальника енергоресурсів, незважаючи на те, з якою державою Україна буде укладати договори про постачання енергоносіїв. Насамперед, це пов'язано з тим, що держава не розвиває внутрішній ринок енергоджерел (особливо в галузі альтернативної енергетики), що робить Україну «заручником» іноземних контрактів. Наукові розвідки в сфері забезпечення енергетичної безпеки стали предметом досліджень таких дослідників як: В. П. Горбулін [4], А. Б. Качинський [4], В. Саприкін [10; 11], В. А. Ліпкан [8], О. Г. Білорус [1], Ю. Боровський [2], С. Толстов [12] та інші.

Національна система забезпечення енергетичної безпеки у своєму формулюванні спирається як мінімум на два різновиди документів. Первинними відповідно до чинного законодавства є різноманітні міжнародні акти, договори Європейського співтовариства, специфікації в енергетичній галузі, які прийнято в об'єднаній Європі, двосторонні угоди між країнами-партнерами в енергетичній сфері, Другу групу складають внутрішньодержавні правові акти, якими регламентується сектор забезпечення національної безпеки в Україні, закони, укази Президента, постанови КМУ тощо.

Одним з аспектів забезпечення національної безпеки є саме енергетичний сектор. В цій сфері пріоритетним завданням залишається максимально ефективне функціонування паливно-енергетичного комплексу країни, прийнятного для промисловості та населення країни. Сюди також можна віднести розробки в сфері економії енергії, знайдення її альтернативних джерел та екологічності енергетичного сектору держави, а також формування і реалізація політики захисту національних інтересів у сфері енергетики без зовнішнього і внутрішнього тиску та вільний вибір партнерів в енергетичній сфері [7].

В «Концепції національної безпеки України» прописано наступні складові енергетичної безпеки: по-перше, це розвиток технологій з енергозабезпечення та енергозберігання, по-друге, енергетична незалежність, екологічна безпека в діяльності енергетичних технологій та стабільність цін на енергоносії як соціальна складова [9]. Обидві складові тісно пов'язані, та можуть бути реалізовані лише синхронно.

Основною задачею, яка постає перед державою в енергетичній сфері, являється розробка та підтримка функціонування та подальшого удосконалення роботи паливно-

енергетичного комплексу, включно з такими аспектами як знайдення шляхів диверсифікації джерел енергії, максимального впровадження альтернативних джерел енергії, розробка шляхів енергозбереження та диверсифікація постачальників енергії. Особлива увага приділяється необхідності підвищення ефективності використання енергетичних ресурсів в Україні, серед яких максимальне впровадження, особливо для забезпечення потреб населення країни, та підвищення коефіцієнту корисної діяльності альтернативних джерел енергії, серед яких сонячна енергетика, гідроенергетика, використання вітрового потенціалу. Ці позиції чітко прописані в Законі «Про основи національної безпеки України» та в Указі Президента України «Про стратегію національної безпеки України» від 12 лютого 2007 року № 105 та низці інших політико-правових актах [7; 9; 13].

Слід зазначити, що Енергетична Концепція України включає в себе певні міжнародні зобов'язання, на основі яких її було створено. Мова йде про принципи, задекларовані в Європейській Енергетичній Хартії, Паризькій Хартії для нової Європи, Заключного документу Гаагської конференції з Європейської енергетичної хартії, а саме сторони, які підписали останню міжнародну угоду, зазначають, що вони співпрацюють в енергетичній галузі: ««Ми, зокрема, вітаємо практичні кроки по створенню оптимальних умов для економічно доцільного і раціонального освоєння енергетичних ресурсів з належним урахуванням екологічних чинників»». У відповідності до Європейської Енергетичної Хартії, прийнятої у 1991 р. в першому розділі зазначено, що головною метою енергетичних політик країн, які підписали цю угоду є: «...прийнятною з економічної точки зору основі, підвищити надійність енергопостачання і в максимальному ступені забезпечити ефективність виробництва, перетворення, транспортування, розподілу та використання енергії з тим, щоб підвищувати рівень безпеки та зводити до мінімуму проблеми навколишнього середовища» [5]. Таким чином, політика енергоефективності та зменшення впливу енергетичного сектору на екологію є пріоритетами не лише окремих країн, ця задача в повному обсязі поставлена та вирішується на рівні міждержавних об'єднань з врахуванням усіх потенційних постачальників енергії та усіх ризиків від використання енергії різних типів.

Одним з важливих елементів правового регулювання в сфері забезпечення енергетичної безпеки країни є цикл договорів, якими регламентуються відносини в енергетичній галузі між Україною та різними країнами регіону та світу. Положення цих договорів також впливають на систему забезпечення національної енергетичної безпеки. Так, наприклад, протягом останніх п'яти років Україною укладено низку меморандумів про співпрацю в енергетичній сфері з Білорусією, Народною Республікою Китай, Швецією, Данією. Але одним з базових договорів залишається укладений у 2005 р., й досі чинний Договір про співробітництво в енергетичній галузі, в який обидві сторони заявили про інтеграцію своїх енергоринків, а відносини між державою та ЄС в енергетичній сфері та наближення до європейських вимог в цьому секторі є необхідною умовою подальшої інтеграції України до Європейських структур [14].

Україна, підписавши Європейську енергетичну хартію і Договір до неї, низку інших міжнародних договорів, як і всі основні угоди про охорону навколишнього природного середовища, докладає немало зусиль для відповідного входження в європейський та світовий правовий простір. Адаптація українського законодавства в енергетичній сфері до правової системи Європейського Союзу має метою забезпечувати зміцнення міжнародної енергетичної безпеки та виконання Україною

вимог європейського енергетичного законодавства у відповідності з Угодою про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС [14].

Особливо суперечливими в секторі двосторонніх відносин залишаються договори, пов'язані з постачанням газу з Росії в Україну, досить важливим є так званий Договір Тимошенко-Путіна, яким регламентується енергопостачання до країни від 2009 до 2019 рр., в якому компанії ВАТ «Газпром» та НАК «Нафтогаз України», як державна компанія з видобутку, використання та транспортування нафти та природного газу домовилися про постачання природного газу до України на умовах поставки DAF «Інкотермс 2000», визначає вартість одного з ключових елементів системи енергозабезпечення промисловості та населення країни, а саме сировини для видобутку енергії (природного газу) [3]. Фактично, цей договір регламентує формулу, за якою вираховується ціна на надважливий елемент національної системи енергозабезпечення – сировину, та зовсім не є пільговим з точки зору дружніх відносин сусідніх держав.

Зазначені правові аспекти впливають на розробку, кодифікацію та функціонування системи забезпечення енергетичної безпеки. Але пріоритетним в цій галузі звісно є Закон України «Про основи національної безпеки України» [9], в якому в якості однієї з категорій національної безпеки в Ст.1. «Визначення термінів» окреслено, що одним з елементів безпеки країни є «забезпечення енергетики та енергозбереження». В якості загроз національним інтересам України визнано неефективність використання наявних в країні енергетичних ресурсів, недопрацювання в сфері диверсифікації джерел постачання енергії та відсутність системи енергозбереження як для економіки держави так і для населення. «Основними напрямками державної політики з питань національної безпеки» визнано, що енергетична безпека може бути реалізована лише на основі стабільної роботи паливно-енергетичного сектору, але насамперед, на основі впровадження енергозберігаючих технологій.

Одним з головних документом в галузі реалізації намірів, приписаних в «Концепції національної безпеки» залишається прийнята КМУ у березні 2006 р. «Енергетичної стратегії України на період до 2030 року» (далі Енергетична стратегія або Стратегія). В цьому документі визнано, що відповідно до інших політико-правових актів одним з найважливіших завдань для держави залишається забезпечення своїх громадян «теплом та електроенергією», як одного з важливих складових добробуту громадян [6]. Держава зобов'язана забезпечувати суспільний попит в енергетичних продуктах, знаходячи максимально ефективні та екологічно безпечні шляхи задоволення потреб населення та масового виробництва в енергетичній сфері.

В Першому розділі Концепції національної безпеки окреслено основні цілі енергетичної політики країни, серед яких формування перманентного попиту на енергію; створення умов для її використання як для індивідуальних користувачів, так і у промислових обсягах, конструювання системи доставки енергії до користувачів, забезпечення режиму безперебійного постачання енергії. Серед пріоритетів, звісно, є позиції, пов'язані з тим, що видобуток, транспортування та використання енергії повинно бути максимально безпечним для оточуючого середовища. Серед пріоритетів також позначено раціоналізацію виробництва та використання енергії та споживання її з боку населення та у промисловому виробництві. Звісно, безумовним пріоритетом є інтеграція Об'єднаної енергосистеми України до європейської енергосистеми з послідовним збільшенням експорту електроенергії, зміцнення позицій України як транзитної держави нафти і газу [6]. Прописані цілі стали основою стратегії енергетичної безпеки країни, яка діяла до 2014 р., які були ґрунтовно розроблені, але

підзаконні акти, які б забезпечували їх втілення на практиці не були повністю та системно розглянуті, тому на разі не можна надати вищезазначеним позиціям статусу «впроваджених в життя», хоча окремі позиції, такі як розвиток альтернативних джерел енергії, розроблялися.

Що цікаве, в цій Концепції чітко не прописані принципи та напрями енергетичної безпеки країни та саме розуміння цього концепту, що зроблено в іншому документі. Так, згідно з «Концепцією діяльності органів виконавчої влади у забезпеченні енергетичної безпеки України» [7], затвердженою Кабінетом міністрів України у січні 1998 р., енергетичну безпеку можна охарактеризувати як систему безперебійного забезпечення населення та промислового виробництва, паливом та енергією без завдання шкоди оточуючому середовищу, транспортування та споживання паливно-енергії «в умовах сучасних ринкових відносин, тенденцій та показників світового ринку енергоносіїв».

В цій Концепції зазначено також основні напрями забезпечення енергетичної безпеки держави з боку державних органів, серед яких розробка комплексу заходів, спрямованих на підвищення; ефективності використання енергії, зниження енергоємності валового внутрішнього продукту за рахунок розробки альтернативних джерел енерговидобування, розробка систем економії енергоспоживання та на цій основі зменшення обсягів споживання енергоресурсів і, відповідно, зменшення залежності від імпорту енергоносіїв. Як бачимо, всі зазначені позиції спрямовані на максимальне задоволення попиту українського енергетичного ринку за рахунок розробки власних джерел енергії та максимального використання тих ресурсів, які знаходяться на території держави.

Пріоритети України в галузі енергетичної безпеки, позначені в концепції національної безпеки, складають систему принципів позицій, якими повинні користуватися представники відповідних відомств та представники виконавчої влади при забезпеченні енергетичної політики країни та роботи енергетичного сектору, насамперед до них можна віднести створення умов для функціонування цього сектору та максимальне сприяння його ефективності, в чому об'єктивно зацікавлені як представники держави, так і звичайні користувачі енергії. Серед принципів позицій цікавими є ті, що спрямовані на економічний аспект: ліквідація монополізації сектору, вигідна тарифна політика, формування ринкових відносин між виробниками та споживачами енергії – тобто комплекс заходів, спрямований на розвиток галузі, ліквідація особливих преференцій для окремих споживачів та підприємств, які зменшують ефективність галузі в цілому. Звісно, впровадження нових технологій та надання преференцій суб'єктам господарчі діяльності, які використовують альтернативні джерела енергії, та зменшують навантаження на державу. В Концепції прописано необхідність співпраці з провідними фахівцями в енергетичній галузі з метою обміну науковим потенціалом та розвиток новітніх технологій у відповідній сфері. Таким чином, пріоритети національної енергетичної безпеки, прописані в документі, складають цілісну систему поглядів на те, що є енергетична безпека та чим повинні користуватися представники держави, сприяючи реалізації інтересів країни в цій сфері.

В Розділі III цього Закону [7] також визначені потенційні загрози енергетичній безпеці України, серед яких об'єктивні внутрішні і зовнішні фактори. До внутрішніх факторів загроз енергетичної безпеки належить насамперед те, що виробництво енергії в країні не є економічно ефективним та витрати на це виробництво перевищують його вартість на внутрішньому ринку, відсутність амортизаційних фондів на модернізацію енергетичного сектору в сфері видобутку енергії, а також громіздка та неефективна

сама система видобутку енергії, яка була успадкована ще з радянських часів та зазнала модернізації лише в окремих секторах. А зовнішні загрози енергетичній безпеці держави є продовженням невирішеності внутрішніх загроз: сфера енергетики країни є вкрай монополізованою і відповідно залежною від своїх власників. Більшість джерел видобутку енергії в країні потребують імпорту запасних частин, обладнання, наукових послуг з інших країн, що робить весь енергетичний комплекс вкрай уразливим.

Концепція Енергетичної безпеки [6] та Концепція діяльності органів виконавчої влади у забезпеченні енергетичної безпеки [7] України мають багато спільного, адже в комплексі вони складають юридичне та філософське ядро системи забезпечення національних енергетичних інтересів. Принципові положення, які було виокремлено КМУ ще у 1998 р. відобразилися у «новій» Енергетичній стратегії пов'язані з необхідністю диверсифікації джерел надходження енергоносіїв та зниження енергетичної залежності національної економіки від імпорту палива, тобто позиція стосовно позбавлення від високого рівня монополізації постачання імпортованих паливно-енергетичних ресурсів є наявною у політико-правових актах країни, починаючи майже з моменту отримання незалежності, але на практиці вона за 20 років функціонування держави так і не була втілена.

Звісно, що основні цілі та задачі, прописані в Енергетичній стратегії України закріплюються низкою інших законодавчих документів та підзаконних актів. В залежності від сектору роботи забезпечення енергетичних інтересів країни можна виокремити наступні енергетичні галузі, діяльність яких регулюється відповідними профільними документами. Це ядерна енергетика та атомна промисловість, ПЕК, вугільно-промисловий комплекс, нафтогазовий та торфодобувний комплекс, електроенергетична галузь. В залежності від специфіки роботи цих енергетичних галузей вони мають свої специфічні документи, якими регулюються стандарти та принципи й норми їх діяльності.

Серед документів, якими регламентується діяльність енергетичного комплексу країни можна назвати такі акти, як закони «Про електроенергетику», «Про енергозбереження», «Про альтернативні джерела енергії». Значну та важливу частину енергетичного законодавчого комплексу складають законодавчі акти, які стосуються питань використання ядерної енергії, ядерної та радіаційної безпеки, адже саме цей напрям є вельми перспективним з точки зору вкладень в процес видобутку ядерної енергії та отримання результатів. Ця галузь також регулюється низкою юридичних актів, пріоритетним напрямом яких є задача мінімізації ядерних відходів. В Законі України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» наявні позиції, спрямовані на забезпечення мінімального рівня утворення радіоактивних відходів». На практиці це здійснюється шляхом реалізації ліцензіатом програм мінімізації РАВ у межах програм поводження з ними. Відповідно до своїх міжнародних зобов'язань Україна як сторона Об'єднаної конвенції про безпеку поводження з відпрацьованим ядерним паливом та безпеку поводження з радіоактивними відходами представляє Національну доповідь про виконання Україною зобов'язань, які випливають з вищезазначеної конвенції.

Розглянувши систему законодавчих актів держави, якими регулюється забезпечення національної безпеки країни, а саме такого її сектору як енергетична безпека, можна зробити низку висновків. По-перше, в нашій країні немає чітко прописаного документу, довгострокової стратегії національного розвитку та ретельно розробленої системи національних інтересів та пріоритетів розвитку. Національні інтереси містяться в різних юридичних документах та не складають цілісної системи. Виходячи з цього факту, можна припустити, якщо вся система забезпечення

національної безпеки не розрахована на тривалий строк та містить головним чином «тактичні проміжні цілі та пріоритети», то й всі елементи національної безпеки країни матимуть несистемний характер. По-друге, система забезпечення національних енергетичних інтересів формується під впливом багатьох юридичних документів, серед яких багато угод, які ж знову було укладено не виходячи з довгострокових національних енергетичних інтересів. Система забезпечення енергетичної безпеки країни в цілому кодифікована в українському законодавстві, але як і багато інших документів не має реальних механізмів дії.

По-третє, спираючись на думку багатьох експертів та дослідників, можна зауважити, що теоретичні положення з забезпечення національної безпеки, які знайшли своє практичне втілення в Енергетичній концепції підлягають переробці, бо вони не є життєздатними, а це знову повертає нас до необхідності розробки цілісної системи пріоритетів та задач розвитку для нашого суспільства, а не окремих заходів з забезпечення економічної безпеки, соціальної безпеки або енергетичної безпеки.

Список використаної літератури

1. Білорус О. Г. Глобалізація і національна стратегія / О. Г. Білорус. — К. : Батьківщина, 2001. — 300 с.
2. Боровский Ю. Соблазн «нефтяного оружия» [Електронний ресурс] / Ю. Боровский. — Режим доступу : <http://www.intertrends.ru/sixth/010.htm>.
3. Газова угода Тимошенко-Путіна [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.pravda.com.ua/articles/2009/01/22/3686613/>.
4. Горбулін В. П. Методологічні Засади Розробки Стратегії Національної Безпеки України [Електронний ресурс] / В. П. Горбулін, А. Б. Качинський. — Режим доступу : http://www.niisp.gov.ua/vydanna/panorama/issueprnb0&issue=2004_3.
5. «Європейська енергетична хартія» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://ukraine.uapravo.net/data/base61/ukr61971.htm>
6. Енергетична стратегія України до 2030 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN38530.html.
7. Концепція діяльності органів виконавчої влади у забезпеченні енергетичної безпеки України» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.yur-info.org.ua/doc/1633010/Pro-Kontseptsiuu-diialnosti-organiv-vikonavchoi-vladi-u-zabezpechenni-energetichnoi-bezpeki-Ukraini>.
8. Ліпкан В. А. Теоретичні основи та елементи національної безпеки України : моногр. / В. А. Ліпкан. — К. : Текст, 2003. — 600 с.
9. «Про основи національної безпеки України»: Закон України // Офіційний вісник України. — 2003. — №29. — Ст.1433.
10. Саприкін В. Енергетична політика України на сучасному етапі (доповідь на конференції в Берліні) [Електронний ресурс] / В. Саприкін. — Режим доступу : www.ncsps.org/ua
11. Саприкин В. Топливо-энергетический комплекс Украины: готовность к евроинтеграции [Електронний ресурс] / В. Саприкін. — Режим доступу : http://gazeta.zn.ua/ECONOMICS/toplivno-energeticheskij_kompleks_ukrainy_gotovnost_k_evrointegratsii.html
12. Толстов С. «Північний потік» у цифрах і оцінках перспектив [Електронний ресурс] / С. Толстов. — Режим доступу : <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertnadumka/view/article/pivnichnii-potik-u-cifrakh-i-ocinkakh-perspektiv/>.
13. Указ президента України № 105/2007 «Про Стратегію національної безпеки України» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/105/2007>.

14. Угода про партнерство та співробітництво між Європейським Співтовариством і Україною [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/998_012.

Стаття надійшла до редакції 15.05.2014 р.

У. Boiarska

POLITICAL AND LEGAL ANALYSIS OF UKRAINIAN SECURITY OF ENERGY SUPPLY

The issue of national security is one of the most important tasks undertaken by the state. Among the constituent elements of the national security one of the key tasks is to ensure the safety and the implementation of national interests in various fields. One of the integral parts of the national security is security of energy supply. Security of energy supply is a state of readiness of the fuel and energy complex to provide the state's economy and population with the most reliable, technically safe, environmentally acceptable, cost-effective and reasonably sufficient power, and to guarantee to be able to held leadership in the formulation and implementation of policies to protect national interests in the field of security of energy supply without any kind of external and internal pressure.

The main difficulty of this process lies in the objectively difficult conditions of functioning of Ukrainian state as well as in the following fact that all the years of the Ukraine's functioning as an independent state they have not worked out a long-term national development strategies and moreover they also have not work out the system of national interests and development priorities.

National interests are stated in various legal documents but they do not create a complete system. The efficiency of the energy sector as an integral part of the national interests of the country also is affected by not elaborated and contradictory national legislation. Fundamental changes in the industry with the accordance to the European standards in the energy sector and adaptation of Ukrainian energy sector for functioning as a part of the European energy system. These aspects are the basis for the revision of national security position in the respective industry and the formulation of new principles and approaches to security of energy supply as a component of national security.

Security of energy supply as a component of national security is influenced by many legal documents, including many agreements that are concluded outside of long-term national energy interests. Security of energy supply codified in Ukrainian legislation has no real mechanisms of action.

The theoretical position of modern national security is founded in Energy Concept is to be recycled, because the items of the document are not viable, and it brings us back to the necessity of developing an integrated system of priorities and objectives for the functioning of the Ukrainian society.

Key words: *national security, security of energy supply, national interest, the energy sector, the Energy Charter Treaty.*

РЕЦЕНЗЕНТИ: *Лусак В.Ф., д.і.н, проф.; Булик М.В., к.політ.н., доц.*